

د ژوند ښکلا په احتیاط کې ده.

د ترافیکي اصولو او مقرراتو د زده کړې درسونه

Ketabton.com

راټولوونکي او ليکونکي: سيف الله (بسمل)

کال ۱۳۹۹

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

ژوند د خدای ج ستر نعمت دی، ددغه ستر نعمت ساتنه یو مسوولیت دی او مسوولین یې موږ یو. موږ ته خدای ج عقل او شعور راکړی، په دې نړۍ کې یې د اشرف المخلوقاتو په نوم نومولې یو. د عقل او شعور په واسطه یې دا توان راکړی چې د ښه او بد ترمنځ تفکیک وکړو. کله چې د ښه او بد ترمنځ تفکیک وکړای سو، ښو ته دوام وروکوو او د بدو څخه ځان ساتو. ژوند د خپل بهبود لپاره د تکامل زیات پړاوونه طی کړي، نن تر هر وخت عقل انشکاف پیدا کړی د ژوند د هوساینې لپاره یې بېلابېلې وسیلې کشف کړي د همدا وسیلو له جملې څخه یې کښتۍ، طیاره او موټر هم په وجود راوړي. دغه وسیلو ته درې ډوله ترافیک هم ویلی سو بحري ترافیک، هوايي ترافیک او ځمکنی ترافیک. بحري او هوايي ترافیک پر خپل ځای زموږ کار د ځمکنی ترافیکو سره دی. د ځمکنی ترافیکو سره یوځای ترافیکي اصول او مقررات هم ایجاد سوي. کله چې د آس... بایسکل، موټرسایکل، موټر او ټکټر څخه استفاده کوو. لازمه ده چې په ترافیکي اصولو او مقرراتو به پوه یو. که په ترافیکي اصولو عمل وکړو هم ځان او هم به مو نورو ته اضافه ژوند وربخښلی وي، که یې ونه کړو د ژوند په روانه لړۍ کې به مو د خطر فیصدي نوره هم زیاته کړې وي. خبره بیرته د عقل لور ته ځي عقل موږ ته د احتیاط سپارښتنه کوي، چې د وسایطو څخه به استفاده احتیاط وکړو هم به مو د ځان او به مو د نورو ژوند ژغورلی وي.

راځئ چې ترافیکي اصول مراعات کړو، هم د ځان او هم د نورو ژوند وژغورو!

په درنښت

سیف الله بسمل

د ترافیکو تاریخچه

لومړني انسانانو په سمخو(مغارو) کې ژوند کوي، ژوند یې په خورا ابتدایي مراحلو کې قرار درلود دوی خپل خوراکي توکي د ځنگلي نباتاتو څخه پوره کول، د ژوند په دغه جریان کې په سمخو کې د طوفانو، بادو، زلزلو او نورو طبیعي افتو په منځته راتلو سره ژوند ورته گران سو، فکر یې وکړ چې دښتو، بډیو، د غرو لمنو او سمندرونو پر غاړه کورونه ودان کړي، همداسې یې وکړل، ټولنیز ژوند یې پیل کړ د عقل په انکشاف سره یې زراعت ته مخه کړه، یو شمیر حیوانات یې اهلي کړل، د خپلو اموالو د انتقال د یوه ځایه څخه تر بل ځایه پوري د تگ لپاره د همدغه حیواناتو څخه استفاده وکړه، همدغه وخت لومړني ترافیک په وجود راغلل.

په اروپا کې تر صنعتي انقلاب وروسته په (18مه) پېړۍ کې لومړنی موټر په وجود راغلی، همدا لړۍ انکشاف پیدا کړ، لومړنیو موټرانو په ښارو کې په غیري منظم ډول حرکتونه کول چې بیا یو شمیر ټکرونه په وجود راغلل، د هغه وخت د ضرورت سره سم د ښاري نظم د تنظیم لپاره پولیس ترافیک په وجود راغلل.

د ترافیک Traffic کلیمه د لومړي ځل لپاره په روم او انگلیستان کې وکارول سوه. ترافیک هم د لومړي ځل لپاره په همدغه هیوادو کې رامینځ ته سول. په ۱۹۶۸ م کال د اتریش هیواد په مرکز وینا کې ۱۱۰ هیوادونو غونډه وکړه، په نړیواله سطحه یې ترافیکي قوانین وضع کړه.

په افغانستان کې عیناً لکه په نوره نړۍ کې چې مخکې موټر نه وو د تگ او راتگ او اموالو د انتقال لپاره د آس، اوبښ، مرکب او فیلاتو څخه د نقلیه وسایطو په توگه کار اخیستل کیدی، نورې ترانسپورتي او مواصلاتي لارې چارې نه وې موجود.

په لومړي ځل په (۱۹) پېړۍ کې د امر حبیب الله خان د واکمنۍ پر مهال افغانستان ته دوه عرادي نقلیه وسایط ورکړل سول، ترافیکي سیستم او اصولو په تدریجي ډول سره د پرمختگ په حال کې وو، د امر امان الله خان په وخت کې یې په بېسارې ډول سره خپل د پرمختگ مراحل طی کړل په (۱۳۴۲) هـ ش کال کې د ترافیک پولیسو اداره چې په ښاروالۍ پوري مربوط وه، ورڅخه جلا او په کورنیو چارو وزارت پوري مربوط سول، د ولایاتو د امنیه قوماندانۍ تر چتر لاندې یې فعالیتونه مخته وړل شروع کړل چې تر دامهاله جریان لري.

ترافیک Traffic

ترافیک Traffic یو لاتیني کلیمه ده چې د تگ او راتگ په معنی ده.

په اصطلاح کې هر هغه شی چې پر جاده باندي حرکت کوي ترافیک بلل کېږي.

تعریف: هر هغه شی چې د یوه ځایه څخه بل ځای ته حرکت کوي هغه ته ترافیک ویل کېږي.

په ټوله نړۍ کې ترافیک پر درې ډوله دي.

۱: هوایي ترافیک: هوایي ترافیک هغه دی چې په هوا کې حرکت کوي: لکه طیارې

۲: بحري ترافیک: بحري ترافیک هغه دي چې په اوبو کې حرکت کوي: لکه کښتۍ

۳: زميني ترافیک: زميني ترافیک هغه دي چې ځمکې پر سر حرکت کوي: موټر، ریل گاډۍ.

عوماً زميني ترافيک په دوه ډوله دي.

۱: د جادې ترافيک ۲: د پټلۍ ترافيک

زموږ سر و کار د جادې د ترافيکو سره دی. چي دا بيا پر درې ډوله دي.

۱: د ماشين په واسطه ۲: د انسان يا حوان په واسطه ۳: پياده شاملين

*د ترافيکو په قانون کي حق اوليت پياده شاملينو ته ورکول سوی دی

پوليس ترافيک هغه کسان چي مشخص لباس يې اغوستی وي، د ترافيکو نظم برابروي

پوليس ترافيک بلل کيږي.

د پوليس ترافيک وظيفې: د ۱ ترافيکو او جادې تنظيم ۲ د ترافيکي پيښو بر رسي ۳ د نمبر پلټ او جواز سير

توزيع ۴ په ترافيکي اصولو د خلکو پوهول ۵ د چلولو د جواز (لايسنس) توزيع.

ترافيک د نظم له رويه پر ۴ ډوله دی.

۱: پوليس ترافيک ۲: برقي ايشارې يا سينګالونه ۳: ترافيکي نښې يا لوحې ۴: د حق اوليت قاعده.

په دغه ۴ قسمونو کي لومړی د اعتبار وړ پوليس ترافيک گڼل کيږي ځکه پوليس ترافيک د درک قوه لري.

پر جاده باندي د تګ اصول

هر نقلیه واسطه چلوونکی باید پر جاده باندي په داسې شکل حرکت وکړي چي و نورو يا ځان ته د خطر سبب نسي.

لومړی: هر چلوونکی باید موټر ته تر حرکت ورکولو مخکي خپل د موټر تيل، مباليل، ټايرونه، بټی، ايشارې، د نمبر پلټ بټی، او نور تخنيکي پرزه جات چک کړي تر څو پر لار د خنډ او خطر سره مخ نسي.

دوهم: هر چلوونکی باید په ترافيکي اصولو اگاه او د چلولو جواز(لايسنس) او د موټر جواز سير ولري.

دریم: هر چلوونکی باید د چلولو څخه مخکي امنيتي کمربند وتړي، ځکه د چلوونکي او موټر سرعت مساوي وي د کمر بند په تړلو سره د چلوونکي سرعت صفر کيږي.

څلورم: هر چلوونکی باید موټر ته تر حرکت ورکولو مخکي خپل د موټر شاوخوا او لاندي چک کړي.

پنځم: هر چلوونکې بايد پر جاده باندي په داسې شکل حرکت وکړي چي نورو ته د زيان، خطر او اذيت سبب نسي.

شپږم: هر چلوونکې بايد موټر په داسې شکل وچلوي چي نوموړی پرې حاکم وي او په اضطراري حالت کي يې کنټرول کړای سي.

اووم: چلوونکې بايد په موټر کي د نشه يي توکو د استعمال، ټليفوني خبرو او زيات بانډار کولو څخه ډډه وکړي.

اتم: چلوونکې بايد د تيز رفتار، هارن وهل، د جادې پر منح تلل، بېځايه توقف، بېځايه پارکينگ، پر جاده موټر راگرځولو څخه ډډه وکړي.

نهم: هر کله چي چلوونکې حرکت کوي لومړی دي ايشاره ايله کړي، په عقبي بڼينسو(هندارو) کي دي وگوري کله چي اطمیناني سو حرکت دي وکړي..

لسم: هر هغه وسايط چي په ساعت کي 30 کيلومتر تيزوالی ونه لري د ترافيکو په قانون کي عمومي جادې ته نسي داخلېدای. بايد پر فرعي سړکانو باندي ولاړ سي او يا هم په کوڅو کي ولاړ سي. لکه آس گاډی، بايسکل او لاسي کراچۍ.

یولسم: قانون وايي تاسې بايد د بل وسايط څخه دومره فاصله ولرئ که چيري يو وسايط يو دم درېږي او يا خرابېږي تاسې بايد په دغه جريان کي خپل وسايط کنټرول کړای سئ.

سبقت (مخته کېدل)

د يو نقلیه واسطې مخته کېدل د بلې نقلیه واسطې څخه عبارت د سبقت څخه دی.

د منع سبقت ځايونه: ډبل سبقت، پر مخ پورته، پر مخ کښته، پر گولايي، پر تنگه جاده، په تونل کي، پر پياده رو، پر کومه جاده چي د منع سبقت نښه(لوحة) وي او پر راسته لاس سبقت کول منع دی.

د سبقت کولو په حالت کي بايد د ديد (لیدلو) ساحه پراخه وي، نه نور ترافيک په خطر کي واچول سي او نه هم ځان. د سبقت په وخت کي مو د نقلیه واسطې سرعت ډېر کړئ تر څو د بلې واسطې څخه په امنيت کي تير سئ.

د سبقت په وخت کي د ټکر احتمالات ډېر وي، د نړۍ 60 فيصده پېښي د سبقت په وخت کي رامینځته سوي.

ترافيکي پېښې (حادثې)

تعريف: هغه تصادم يا پېښه چي د ځان سره مالي او ځاني زيان ولري ترافيکي پېښه بلل کېږي. ترافيکي پېښې پر درې ډوله دی ۱ لويه ترافيکي پېښه ۲متوسطه(ميانه) ترافيکي پېښه ۳کوچنۍ ترافيکي پېښه.

۱- لویه ترافیکي پېښه

لویه ترافیکي پېښه (حادثه) هغه حالت دی چې دشخص په فوت، د غړي په دایمي معلولیت یا د سلو زرو افغانیو څخه په زیات مالي ضرر تمام سي. (د جزاکود ۵۷۷ ماده)

۲- متوسطه ترافیکي پېښه

متوسطه (میانه) ترافیکي پېښه (حادثه) هغه حالت دی چې په شدید ضرب او جرح، غړي په ماتېدو یا له پنځوس زرو څخه زیات تر سلو زرو افغانیو پوري په مالي ضرر تمام سي. (د جزاکود ۵۷۷ ماده)

۳- کوچنۍ ترافیکي پېښه

کوچنۍ ترافیکي پېښه (حادثه) هغه حالت دی چې په سپک (خفیف) ضرب او جرح او یا تر پنځوس زرو افغانیو پوري په مالي ضرر تمام سي. (د جزاکود ۵۷۷ ماده)

د ترافیکي پېښې اصول:

- د پېښې مرتکب شخص دي خپله نقلیه واسطه د جادې راسه طرف ته ودروي.
- د پېښې مرتکب شخص دي د زخمیانو سره همکاري وکړي، نژدې کلینیک او روغتون دي یې انتقال کړي.
- د پېښې مرتکب شخص دي د زخمي سوي کس سره اولیه کمک وکړي لکه د ویني د جریان بندېدل...

د ترافیکي پېښو د بررسۍ ټیم او دندې یې

د ترافیکي پېښو د بررسۍ امریت هغه غړي چې د ترافیکي پېښې بررسي او د پېښې د ځای کورکي کوي د بررسۍ ټیم بلل کېږي.

د بررسۍ د ټیم دندې په لاندې ډول دي

د پېښې جریان لیکل، اثباتیه مدارک راټولول، لکه عکسونه اخیستل، پوښتنې کول، اقرار اخیستل، د زیان اندازه معلومول، شاهدان نیول، د ترافیکي پېښې معلومات ترتیب او دوسییه ورته جوړول.

جرم او مجرم

هر هغه عمل چې د ترافیکو د قانون خلاف ترسره کېږي هغه ترافیکي جرم بلل کېږي.

مجرم: هغه شخص چې جرم یې رامینځته کړی وي مجرم بلل کېږي.

مجرم هیڅکله د پېښې د ځای څخه فرار نسي کولای که د پېښې د ځای څخه فرار وکړي جرم یې یو په دوه کېږي. خو په دوه حالت کې فرار کولای سي. لومړی: که چیري د زخمي یا مړي قربیانو ده ته ضرر رسوئ نوموړی به ځي نژدې پوستې یا پولیسو ته ځان په واک کې ورکوي. دوهم: مجرم کس به زخمي کس روغتون ته انتقالوي خو بیرته به د پېښې ځای ته ځان رسوي.

د خسارې جبران

د ملامت شخص له لوري مقابل شخص ته د مالي يا ځاني زيان جبران ورکول د خسارې جبران بلل کېږي.

د پېښې مرتکب شخص د قانون پر مجازاتو سربېره د خسارې په جبران مکلف دی.

که په پېښه کې مړی رامینځ ته سي د مړي د تدفين او تکفين مصارف د خسارې په جبران کې حساب کېږي. همداشان که په

پېښه کې ټپ، مات او يا هم مالي زيان وي بيا هم مجرم د خسارې په جبران مکلف دی.

که چيرې متضرر کس په ترافيکي پېښه کې ملامت تشخيص سي د هغه د ملامتيا په تناسب په تثبيت سوي جبران باندې مکلف دی.

د سير جواز (جواز سير)

تعريف: جواز سير هغه ارزښت لرونکي سند دی چې د گمرک د محصول او تخنيکي معاینې څخه وروسته يو نقلیه وسایط ته

ورکول کېږي. يا جواز سير يو ډول کتابچه ده چې نقلیه واسطې ته په جاده باندې د تگ اجازه ورکوي.

تخنيکي معاینه: د موټر انجن، شاسي او نورو پرزو چک کولو ته تخنيکي معاینه ويل کېږي.

تخنيکي ټيم: د جواز سير امریت هغه اشخاص چې د موټر تخنيکي معاینه کوي تخنيکي ټيم بلل کېږي.

په جواز سير کې د عرادي مشخصات لکه انجن نمبر، شاسي نمبر، د عرادي ماډل، رنگ، د عرادي نوعیت، د سوارلیو (سپاریانو)

تعداد او د بار اندازه ښودل کېږي.

په جواز سير کې د عرادي د مالک مشخصات لکه نوم، د پلار نوم، عکس، سکونت او مېایل نمبر

ليکل کېږي.

د ترافيکو د قانون ۱۴ مه ماده داسې حکم کوي:

(1) د ترافيکو اداره د ماشین لرونکي نقلیه واسطې د ماليې او محصول د ورکړې له ډاډ حاصلولو څخه

وروسته د مربوطه اسنادو اود عرادي د تخنيکي لازمو تجهيزاتو د بشپړ والي او فعال والي په پام کېښي

نيولو سره نوموړي واسطې ته د سير جواز ورکوي.

د ترافيکو د قانون ۶۱ مه ماده داسې حکم کوي: کوم شخص چې پر عمومي جاده بغير د جواز سير او

نمبر پلېټ څخه موټر په حرکت راولي د درو زرو څخه تر شپږ زره افغانیو پوري په نغدي جریمه يا له

۳ څخه تر ۶ میاشتو پوري به بند محکومېږي.

د جزاکود ۵۶۱ ماده حکم کوي: که کوم شخص د انجن يا شاسي نمبر تغیر کړي به قصير حبس

محکومېږي.

صفحه (۱)

شهرت مالک واسطه نقلیه		
نوم و تخلص	پلاک	قوتو
نمبر تگړه و محل وړ	وظيفه و محل کار	سکونت اصلې
سکونت فعلي	محل قابل دريافت	نمبر تېلېفون

صفحه (۱)		صفحه (۲)	
مشخصات واسطه نقلیه		مشخصات واسطه نقلیه	
نمبر پليټ	نوع واسطه نقلیه	نمبر پليټ	نوع واسطه نقلیه
محل	رنگ	محل	رنگ
نمبر لجن	نوع لجن و تعداد سطل	نمبر لجن	نوع لجن و تعداد سطل
نمبر شاسي	وزن مجوز هي محار	نمبر شاسي	وزن مجوز هي محار
وزن ناو کابل	وزن ناو کابل	وزن ناو کابل	وزن ناو کابل
تعداد رانين	تعداد رانين	تعداد رانين	تعداد رانين

هر جواز سير خو تشي خانې لري، ترڅو د تغييراتو په وخت کې ډکې سي لکه د موټر د رنگ بدلول، بادي پوري بسته کول او ځيني نور انواع.

که څوک موټر اخلي يا رانيسی غوره ، دا ده، چې يوځل ئې اسناد دخپل اطمینام لپاره د ترافیکو په مدیریت کی چک کړي يا د جواز سير په امریت کې وگوري چې څه تخلفات ونه لري.

ټکسی لاین

هغه کتابچه ده، چې د ټکسي موټرونو لپاره ورکول کېږي.

دوه ډوله وي: ۱- ښاري ۲- اطرافي.

دې کتابچه کې لیکل سوي وي، چې دا موټر له دې ایستگاه څخه تر دې ایستگاه پورې حق لري سوارلی پورته کړي.

نمبر پليټ

هر ماشین لرونکي نقلیه واسطې ته دوه نمبر پليټه ورکول کېږي، چې يو يې مخ او بل يې شاته بسته کېږي.

نمبر پليټونه په شخصي، دولتي او خارجي موسيساتو ویشل سوي دي.

شخصي نمبر پليټ په ملکي افرادو پسي مربوط کېږي، دولتي نمبر پليټ په اړوند ارگان پسي مربوط کېږي او د موسيساتو نمبر پليټونه په موسيسو، انجيو گانو او خارجي نماينده گيو پسي مربوط کېږي.

نمبر پليټ مختلف شکلونه لري ش شخصي، ټ ټکسي، ل لاری، ب ، بس او نور

د دولتي ملکي ادارو د نمبر پليټ بطن تور او د اعدادو رنگ يې سپين دی، د وسلوال پوځ او نورو نظامي قطعاتو نمبر پليټ سپين او د اعدادو رنگ يې سور دی.

د هر نمبر پليټ څراغونه بايد فعاله، پاک او د لوستلو وړ وي

د افغانستان په نمبر پليټو کې (۰) عدد نسته ځکه د ليري څخه لوستل کېږي نه او د موټر هر نمبر پليټ د ۱۱۱ څخه شروع تر ۹۹۹۹۹ پوري جريان لري کله چې يولک ته ورسېږي بيا (منفي ۲-۱۱۱) شروع کېږي.

ترانزيتي نمبر پليټ: کله چې افغانستان ته نوی موټر راواردېږي پر سرحداتو ورته ترانزيتي نمبر پليټ ورکول کېږي. تر څو چې موټر ته نمبر پليټ او جوازسير جوړېږي تر هغه وخته د ترانزيتي نمبر پليټ څخه استفاده کولای سي. دغه نمبر پليټ

تر ۱۰ يا ۲۰ ورځو پوري د اعتبار وړ دی.

زراعتي تراکتور، موټرسايکل، ريکشا او زرنج ته يو نمبر پليټ ورکول کېږي.

صفحه (۳)	
تاریخ	تبدیل لجن شاسي بادي و تغییر رنگ واسطه نقلیه
امضاء هیئت	امضاء هیئت
تاریخ	تبدیل لجن شاسي بادي و تغییر رنگ واسطه نقلیه
امضاء هیئت	امضاء هیئت

یو شمېر جزایي احکام

شپږ شپيتمه ماده

(1) که څوک د چلولو د جواز له درلودلو نه پرته ماشین لرونکی نقلیه واسطه په عام واټ وچلوی له یوې میاشتنۍ نه تر شپږ میاشتو پورې په حبس یا له زر افغانیو نه تر شپږ زره افغانیو پورې په نغدي جزأ محکومېږي.

(2) د نقلیه واسطې مالک یا متصرف ددې خبرې په پوهیدلو سره سره چې چلوونکی د چلولو جواز نه لري او هغه ته د نقلیه واسطې د چلولو اجازه ورکړې تر دوه زره افغانیو پورې په نغدي جزأ محکومېږي.

اوه شپيتمه ماده

د الکھولي مشروباتو او یا مخدره موادو له استعمال نه د راولاړې شوی نشي په حالت کښې چلول جرم دی. مرتکب د نورو قوانینو د احکامو په پام کښې نیولو سره له شپږو میاشتو نه تر یوه کال پورې په حبس یا له شپږ زره افغانیو نه تر دولس زره افغانیو پورې په نغدي جزأ محکومېږي.

اته شپيتمه ماده

که چیرې څوک د ترافيکي مقرراتو، اشاراتو، علامو او ترافيکي تاسیساتونه د سر غړونې په سبب په عام واټ باندې د ترافيکو په امنیت کښې خطر واچوی تر درې میاشتو پورې په حبس یا تر درې زره افغانیو پورې په نغدي جزأ محکومېږي.

نهه شپيتمه ماده

که څوک د واټ د ترافيک امنیت په عمدې ډول گډوډ کړي چې د هغه په سبب اشخاصو ته ځاني او مالي زیان واوړي، د زیان په جبرانولو بر سیره د جزأ د قانون له حکمونو سره سم مجازات کیږي.

اویایمه ماده

که څوک عام واټ د ترافيکو د ادارې د پخواني اجازي له حصول نه پرته د تعمیراتي او نورو موادو د کښینودلو په سبب بند، کنده یا د تیریدلو نه وباسي تر درې میاشتو پورې په حبس یا تر درې زره افغانیو پورې په نغده جزأ محکومېږي.

یو اویایمه ماده

(1) که څوک د ترافيکو علامې، اشارات او تاسیسات په خپل سر په عام واټ باندې نصب او یا هغه له واټ نه لیري کړي او یایي لوري بدل کړي تر درې میاشتو پورې په حبس او یا تر درې زره افغانیو پورې په نغدي جزأ محکومېږي.

(2) که څوک د اعلان، تابلو او داسې نورو د نصبولو په واسطه ترافيکي علامې او اشارات پټ او یا گډوډ کړي تر یوې میاشتنۍ پورې په حبس او یا تر زرو افغانیو پورې په نغدي جزأ محکومېږي.

دوه اویایمه ماده

که چیری د ښاروالیو، د واپ د ساختمانی او د سرکونو د ساتنی او څارنی د مؤسسو کارکوونکی د دغه قانون د اته دیرشمی مادی له احکامونه سرو غړوی، سرغړوونکی تر یوی میاشتی پوری په حبس یا تر دوه زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیری.

دری اویایمه ماده

(1) که چیری د نقلیه واسطی چلوونکی داهمال، غفلت بی احتیاطی، د ترافیکی قانون، مقرراتو او یا لوايخونه د سر غړونی په سبب د دغه قانون د اوه ویشتمی مادی د دریمی فقری د مندرجی درنی ترافیکی پیښی مرتکب شی په هغه حبس چی له شپږو میاشتو نه لږ او له دری کلونو نه زیات نه وی محکومیری.

(2) که چیری ارتکاب شوی عمل له هغو اصولو نه د غتی سرغړونی په سبب واقع شوی وی چی د فن او مسلک له مخی پری لازم وی، مرتکب په متوسط حبس چی له دوه کلونو نه لږ نه وی محکومیری.

(3) که چیری ارتکاب شوی عمل د دغه قانون د اوه ویشتمی مادی د دوهمی فقری مندرجه متوسطه پیښه تثبیت شی، مرتکب د احوال سره سم تر یو کال پوری په حبس یا تر دولس زره افغانیو پوری نغدی جزأ یا په دواړو جزأگانو محکومیری.

څلور اویایمه ماده

د دغه قانون د اوه ویشتمی مادی د لومړی فقری مندرجی کوچنی ترافیکی پیښی کښی چی د سپک ټپ یا تر دری زره افغانیو پوری د مالی زیان سبب شی او د پیښی شاملین د موضوع له تعقیب نه تیر شی او د زیان په جبران کولو موافق وی، د ترافیک څارندوی د سر غړوونکی مالی تنبیه ته اقدام کوی او موضوع ته خاتمه ورکوی.

پنځه اویایمه ماده

څوک چی د ترافیکی پیښی مرتکب شی او له ټپیانو سره له لازمی مرستی نه ځان وژغوری، د اصلی پیښی په جزأ بر سیره تر شپږو میاشتو پوری په حبس یا تر شپږ زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیری.

شپږ اویایمه ماده

که څوک د ترافیکی درنی یا متوسطی پیښی مرتکب شی او د پیښی له ځای نه وتښتی د اجبار د حالت په پام کښی نیولو سره د اصلی پیښی په جزأ بر سیره له شپږو میاشتو نه تر یو کال پوری په حبس یا له شپږ زره افغانیو نه تر دولس زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیری.

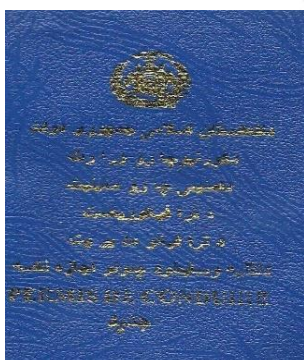
د چلولو جواز (لایسنس)

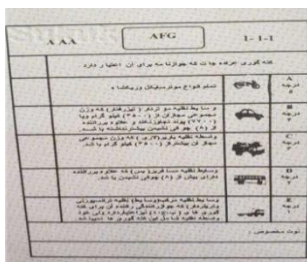
یو ډول کتا بچه ده چي چلوونکي ته پر جاده باندي د چلولو اجازه ورکوي.

یا هغه ارزښت لرونکي سند ته ویل کیږي چي چلوونکي ته تر ۱۵ ورځني زده کړو عملي او نظري

ازمويني وروسته د ترافیکو مدیریت له لوري ورکول کیږي.

*په لایسنس کي د چلوونکي نوم، د ويني گروپ، مهر او نقلیه وسیله ذکر کیږي.

* لاسنس يوازې هغه ولايت کې نوی کيدای سي چيري چې اخيستل سوی وي.

* لاسنس کاپي کول او گرځول يې د اعتبار وړ نه دي، بايد اصل ولري.

* د افغانستان لاسنس په 34 ولاياتو کې د اعتبار وړ دی .

* هر لاسنس درې کاله وخت لري.

* په لاسنس کې يو ډول کارت دی چې کارت تخلف ورته ويل کېږي کله چې يو شخص ترافیکي تختي وکړي په همدغه کارت

کې يې تختي ليکل کېږي که چيري يو شخص تر درو اضافې تختي وکړی د دوهم ځل لپاره به د لاسنس کورس تعقيبوي.

د لاسنس اخيستو شرايط

۱- افغان به وي. ۲- اتلس کلنۍ عمر ئې پوره کړی وي. ۳- معيوبيت ونه لري.

عموماً لاسنسونه په دوه ډوله دي: ملي او بين المللي.

په افغانستان کې لاسنسونه پر څلور ډوله دي.

۱ - جديد ۲- تجديد ۳- ارتقاء بالدرجه ۴- مثنی ۵- بين المللي د لاسنس ډولونه

دي.

۱- جديد لاسنس هغه کسانو ته ورکول کېږي، چې غواړي د لومړي ځل لپاره لاسنس واخلي .

۲- تجديد لاسنس له دريو کالونو څخه وروسته کله چې جديد لاسنس نوی سي، دې ته تجديد سوی لاسنس وايي.

۳- مثنی لاسنس کله چې لاسنس ورک يا تخريب سي نو دويم ځل اخيستو ته ئې مثنی لاسنس وايي. د اخيستلو پروخت ئې

عملي او نظري امتحان اخيستل کېږي.

۴- ارتقا به درجه لاسنس هغه لاسنس دی چې د مهارت د زياتيدو وروسته له يو کاله وروسته ورکول کېږي. يعنې کله چې يو

کس يو ډول واسطه کې مهارت ولري او غواړي بل ډول واسطه وچلوي نو بايد ارتقاء به درجه لاسنس لپاره د ترافیکو مدیریت

ته ورسې. هغوی بيا رسمي اجرائات کوي.

د لاسنس اخيستو لپاره د اړتيا وړ شيان:

۱- تذکره. ۲- د وينې د گروپ يا صحی معاينات. ۳- درې قطعي عکسونه .

د لاسنس کټگوري

A پنځمه: موټر سايکل، زرنج او...

B څلورمه: تيز رفتار موټرونه لکه سراج، کرولا او...

C درېيمه: لوی موټرونه چې وزن ئې له 3.5 ټن څخه زيات وي .

D دويمه: بس موټرونه چې له 7 څوکیو زياتې ولري.

E لومړۍ: هغه موټر چې نور موټر کش کوي، يعنې لوی - لوی موټر چې نورو موټرونو سره د مرستې لپاره جوړ شوي دي.

* هر لایسنس یو د سرغړونې کارت له ځانه سره لري. دا کارت د پوره ارزښت لرونکی دی. لایسنس له دې کارته پرته هیڅ دی. دې کارت کې د چلوونکي تیروتنې ثبتېږي. که تیروتنې له 3 زیاتې سي لایسنس ترې اخیستل کېږي.

د ترافیکو خاصه وضعه

* کله چې په جاده کې رش وي لاره بنده وي، پولیس ترافیک ولاړ وي شپیلکلان وهي وسایط یوې او بلي خواته پاسوي، ایشاره هم شنه وي خو بیا هم جادې ته مه داخلېږئ، ستاسې سترگې د اعتبار وړي دي کله چې لار ایله سول حرکت وکړئ.

خراغونه (بتی)

* د موټر د مخ بتی، ژرې ایشارې، بریک بتی، د نمبر پلیټ بتی او د انعکاس خښې په موټر کې قانوني خراغونه دي، ددې څخه بغیر نور خراغونه بسته کول غیري قانوني دي. * ښکاري او گازې خراغونه بسته کول غیري قانوني دی.

سوارلی- (سپاریان)

* کله چې موټر جواز سیر ورکول کېږي په جواز سیر کې د موټر د سوارلیو اندازه ټاکل شوې. مثلاً په سراچه کې د ډریور سره پنځه نفره اجازه سته، بس یا ۳۰۳ موټر ته د ۴۷ نفره اجازه سته، تر دې اضافه سواریان پورته کول غیري قانوني کار دی.

* ځینو وسایطو ته بیا بغیر د چلوونکې څخه د بل نفر اجازه نسته لکه بایسکل او ټکټر...

د سوارلي کيافه (شکل)

* قانون چلوونکي ته وایي کله چې تاسې سوارې پورته کوئ د هغه کيافې او شکل ته باید په دقت وگورئ، که مو چیري شک ورسېږي چې بد شخص دی مه یې پورته کوئ.

د بارداره موټر د بار اندازه.

* د بارداره موټر لپاره په جواز سیر کې د بار اندازه ټاکل شوې ده، د هغه اندازې څخه اضافه بار موټر ته اچول غیري قانوني کار دی.

* مثلاً په یو لاری موټر کې ۱۰ ټنه د بار جواز سته که تاسې تر دې اضافه ور واچوئ پولیس ترافیک کولی سي چې تاسي تهدید، جرمانه او یا لایسنس درڅخه واخلي.

* په لاری موټر کي د بار اچول یوازي د هغه تر باډیه پوري محدود دی ، که باره تر باډۍ یوې او بلې خواته تیر وي دا غیري قانوني دی. بغیر د هغه شرکتونو څخه چي هغه د دولت سره پروتوکول لري، د پروتوکول په اساس که بار د لاری تر باډۍ اضافه وي یو طرفه بل طرف او شاته دي یې سور ټاپ وځړوي.

د کلینر مسوولیت

* عموماً په بس او یا لاری موټر کي د موټروان سره دوهم کس د کلینر په حیث ورسره وي، کلینر ته دموټروان په رقم خاص جواز ورکول کېږي، ۱۸ کاله عمر به لري د کورنۍ اجازه به لري، بیا نو کلینري کولی سي.

* کلینر که په بس موټر کي وي په سوارلیو باید وگرځي چي لاس ونه باسي او یا په بس کي بې ځایه ونه دریږي. او که په لاری موټر کي وي باید پر بار وگرځي پر ټایرو او یا نورو پرزو وگرځي.

* موټروان باید دسوارلیو سره بانډار ونه کړي، په سگریټو ځان اخته نکړي او د چا په خونبه رفتار ونکړي قانوني باید مخته ولاړ سي.

پیاده

پیاده شاملین: هغه اشخاص چی د نقلیه واسطو له استفادی نه پرته په عام واټ باندی حرکت کوی پیاده شاملین بلل کېږي.

* قانون پیاده شاملینو ته حق اولیت ورکړی، که هر وسایط والا د پیاده سره ټکر کوي قانون یې ملامتوي.

* هیڅ وخت پیاده په چا نه ملامتېږي، ځکه پیاده شاملینو ته کورس نسته، ټول وسایط چلوونکي د قانون تر چتر لاندې راځي . ځکه ترافیکی اصول یوازي ددوی لپاره دي، هر وسایط چلوونکي باید په ترافیکی اصولو اگاه شخص وي.

* پیاده شاملینو ته لازمه ده چي پر پیاده روونو حرکت وکړي، او پیاده شاملین چي تر سړک اوږې درې طریقې لري.

۱: طریقه یې داسې ده کله چي پیاده تر سړک اوږې چیري چي ترافیک وي هلته به ترافیک ته ناره کوي چي راسه ما تر سړک واړوه.

۲: طریقه یې د پیاده رو لوحې دي کله چي هغه ولاړې وي پیاده شاملین حق لري چي تر سړک تیر سي.

۳: طریقه د کوچنیانو ده کله تاسې خپل کوچنیان مکتب او یا بازار ته استوی لارښوونه ورته وکړئ چي پر سړک اوږې لاسونه یو له بل سره ونیسی شاوخوا وگورئ بیا تیر سی، که چیري یو وسایط پر تاسې راوړسیږي وارخطا کېږئ مه ودرېئ چي وسایط تیر سي بیا تاسې تېر سی.

پیاده رو د کاروبار لپاره ندی

*پياده رو د پياده تگ لپاره دی، کواټ پر اينسودل، ترکاري باب پر خرڅول او يا رپړۍ پر درول غيري قانوني کاردۍ.

*ټول پياده شاملين لکه کوچنيان، ښځي، ځوانان او سپين ږيري دي پر پياده ولاړ سي.

حيوانات جادې ته داخلول

*کله چي يو څوک حيوان جادې ته داخلوي قانون وايي پر داسې وخت بايد داخل سي چي نور وسايط جادې ته نه وي داخل سوي.

*هغه حيوانات لکه پسونه، غوايان، اوښان او يا نور حيوانات چي کله گنج ته بياياست او يا په ښار کي رمه تېروئ بايد د ملا پر آذان جادې ته داخل سئ، پدغه وخت کي په جاده کي د وسايطو گڼه گوڼه نه وي.

*کله چي رمه جادې ته داخلېږي بايد درې نفره ورسره وي يو په سر کي بل په مينځ کي بل په پای کي ترڅو رمه په ښه طريقه سره تر جادې تيره سي.

*که ناوخته سوی وو بيا دي نو خپل حيوانات پر فرعي سړکونو تر خپل هدفه ورسوي، که چيري چا د حيواناتو سره ظلم کوی، پوليس ترافیک حق لري چي ظلم کوونکي تهديد او يا جریمه ورکړي.

ترافيکي نښې (لوحي)

د ترافيکو په قانون کي اته ډوله ترافيکي نښې يا لوحي دي

- ۱: اخطار په لوحي
- ۲: حق اوليت لوحي
- ۳: منع کوونکې لوحي
- ۴: هدايت ورکوونکي لوحي
- ۵: معلومات ورکوونکي لوحي
- ۶: تأسيسات
- ۷: برقي ايشاري (سيگنالونه)
- ۸: خط اندازۍ

لومړۍ: اخطاریه (نښې) لوحې

هغه لوحې چې مثلث شکل لري او یا درې کونجه وي دې ته اخطاریه لوحې ویل کېږي.

چپه لاس ته ګولایي

راسته لاس ته ګولایي

څلور لارې (د راسته لاس څخه د حق اولیت
مراعتول)

عمومي خطر

ددوو طرفو څخه د جادې کم عرضه کیدل

متقابل ترافیکي خطر

چپه لاسته ډېلې ګولایانې

راسته لاسته ډېلې ګولایانې

د ښویدو خطر

کمپرک (کښته پورته)

لس فیصده مخ پورته

لس فیصده مخ کښته

د باد لوری ټاکونکې

تونل

د غره څخه د ډېرې د رالویدو خطر

خامه سړک (د میډه شګو د غورځېدو خطر)

د وحشي حيواناتو تیریدل

تر ساختماني کار لاندې جاده

د کوچنیانو پیاده دهلیز

د پیاده رو دهلیز

ترافیکي برقي ایشاري

سیند ته د ورلوېدو خطر

د اهلي حیواناتو تیریدل

دوهم: د حق اولیت نښې (لوحي)

هغه نښو یا لوحو ته ویل کېږي چې د لومړیتوب حق په کېښي مراعت کېږي.

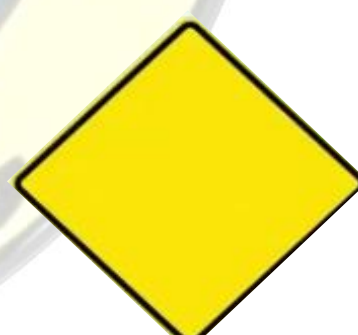
د راستې خوا فرعي سړک لمخې د مخامخ
حق اولیت

حق اولیت د مخامخ عمومي جادې دی.

عمومي جاده ختمه سوه

عمومي جاده (حق اولیت د عمومي
جادې دی)

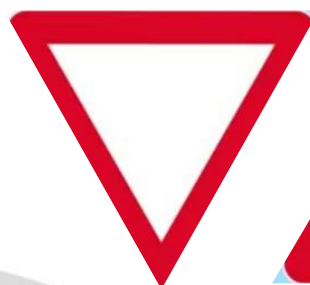
مقابل ترافیک باید انتظار وکړي

انتظار کول حق اولیت مخامخ
ترافیک ته ورکول.

درېدل او حق اولیت مراعتول

و گوره او تیر سه.

د چې خوا فرعي سړک لمخې د
مخامخ حق اولیت

درېم : منع کوونکي (نښې) لوحې

دا هغه لوحې یا نښې دي چې تاسې د یو کار څخه منع کوي.

د موټرسایکل نښتول منع دي

د موټرانو نښتول منع دي

د ټولو وسایطو پر مخ بنده جاده

یک طرفه جادې ته داخلیدل منع دي

د ټریلر (ټیلر) نښتول منع دي

د آس د گاډۍ نښتول منع دي

د ټکټر (ټراکتور) نښتول منع دي

د بایسکل نښتول منع دي

د هغه موټر ننوتل منع دي کوم چي پر اکسل يي وزن ۵ ټنه وي.

د هغه موټر ننوتل منع دي چي مجموعه وزن يي تر اووه ټنه اضافه وي.

هغه موټر ننوتل منع دي چي د بار وزن يي تر اووه ټنه اضافه وي.

دلاسي کراچي (کاډي) ننوتل منع

راسته لاسته گرځيدل (کاڼيدل) منع دي

تر ۱۰ متره اوږد موټرونه منع دي

تر ۳,۵ متره جگ موټرونه ننوتل منع دي

تر ۲,۵ متره او يا اضافه تر دي پر لورونکي موټرونه منع دي.

سبقت کولی سي

د ټولو وسایطو لپاره سبقت منع دی.

د U په شکل گرځېدل منع دي

چپه لاسته گرځيدل (کاڼيدل) منع دي.

تر ۵۰ اضافه سرعت کولی سي

تر ۵۰ اضافه سرعت منع دی

غټ موټر سبقت کولی سي

د غټ موټر سبقت منع دی

پارکینگ کولی سی

پارکینگ کول منع دي.

توقف منع دی

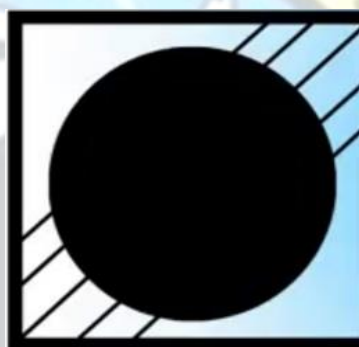
هارن وهل منع دی.

حق العبور (توقف)

د گمرک محل (توقف)

د پارکینگ ټاکلی وخت ختم سو

تر ټاکلی وخته پارکینگ نسی کولای

څلورم: هدایت ورکوونکې (نښې) لوحې (امریه)

دا هغه لوحې دي چي تاسې ته هدایت او امر کوي.

راسته طرفته گرځیدل

چپه طرفته حرکت

راسته طرفته حرکت

مخامخ لور ته حرکت

جاده راسته او چپه طرفته گرځي

مخامخ او چپه طرفته حرکت

مخامخ او راسته طرفته حرکت

چپه طرفته گرځیدل

د بایسکل سړک

ترافیکي څرخ یعنی دایروي چوک

د چپې خوا څخه واوړئ

د راستې خوا څخه واوړئ

د کم سرعتنه سیمې ختمیدل

تر ټولو د کم سرعت سیمه

ځنځیر لرونکي موټر باید پر ولاړ سي.

پیاده سړک

پنځم: معلومات ورکونکي (نښې) لوحې.

دا هغه لوحې دي چې تاسې ته معلومات درکوي، کله چې تاسې یو ښار ته داخلېږئ او تاسو ددغه لوحو سره بلد یاست بیا نو

ستاسې ښه لارښود کېدای سي.

رستورانې

مسافر خانه

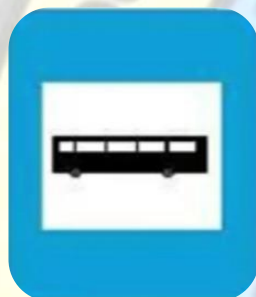
د ټلیفون کولو غره

ورکشاپ

د تیلو پمپ

د بس تم ځای

تفریگاه (پارک)

د استراحت محل

روغتون

سره میاشت

هوایي پل یا تر څمکې
لاندي پیاده رو.

د پیاده رو دهلیز

پارکینګ

معلومات

معلوماتي غره

د ټکسي تم ځای ځای

د خط السیر تنظیم کول
مخامخ لور ته.

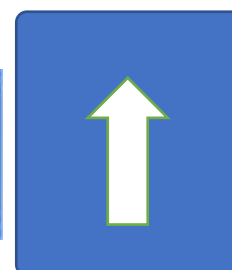
راسته طرفته د خط السیر
تنظیم.

جاده ختمه ده.

د یکطرفه جادي شروع.

یکطرفه جادي ته د نوتلو ځای

د لویو ښارو د لیرې والي او په کیلومتره داندازې ښوولو لوحه.

د پام وړ ځایونو په اړه معلوماتي لوحه.

د ښاري حدودو د ختم لوحه

د ښاري حدودو د شروع کیدو لوحه

مختلفو طرفو ته د خط السیر تنظیم.

د جادې اندازه والی

په داخل د ښار او ولایاتو کې معلوماتي لوحه

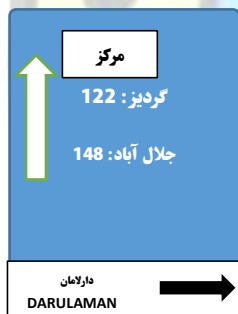
د ولایتونو د مسیر د معلوماتي لوحه.

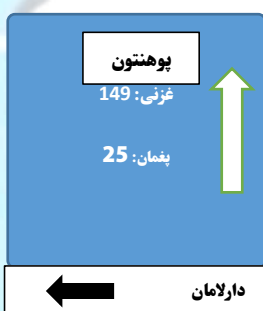
د ښارونو او ولایتونو په اړه معلوماتي لوحه .

د ولایتونو د ښارونو په اړه معلوماتي لوحه

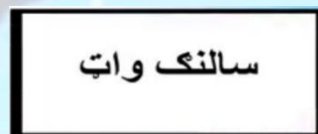
د ولایتونو او ښارونو د مسیر معلوماتي لوحه

د ولایتونو او ښارونو د مسیر معلوماتي لوحه

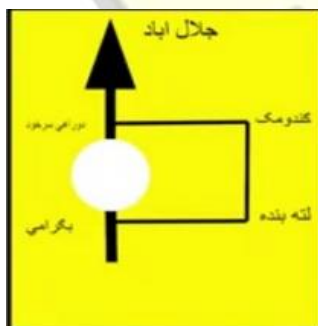
په داخل د ښار کې د محلونو د ښوولو لوحه .

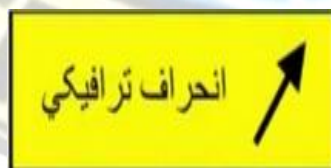
د ښاري واټونو د معلوماتو لوحه

د جادې نمبر

د ولایاتو په سطحه انحراف

ترافیکي انحراف.

ترافیکي انحراف.

ښه داخل د ښار کې د غټو محلونو دښودلو لوحه.

شپږم: تاسیسات او یا ترافیکي جزیري.

دا لوحې د لرگې او یا چادر څخه جوړې دي، پر چوکو ولاړې وي د ویکتور لوری چي هر طرف ته وي تاسې ته هدایت کوي چي هماغه طرفته ولاړ سئ.

چپه او راسته طرفته ولاړ سه

چپه طرفته ولاړ سه

راسته طرفته ولاړ سه

انعکاس کوونکې اله

د ترمیم کاری سیاره لوحه

مخروطه

دوو ښاخونو ته تلل

اووم: برقي ایشاري (سگنالونه)

هغه ایشاري دي چي د عامه نظم د تنظیم لپاره پر چوکو او جادو لگول سوي وي.

اتم: خط اندازی

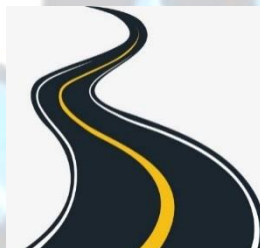
هغه سپین یا ژړ خطونه چي د سړک پر سر رسم سوي وي خط اندازی بلل کیږي.

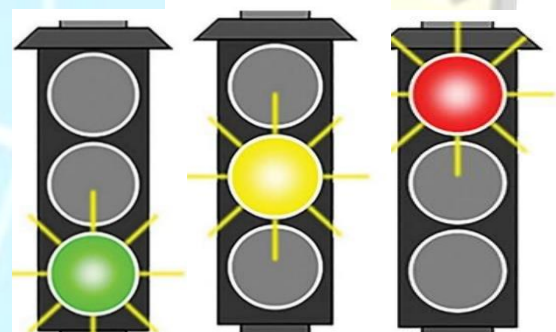
مات (قاطع) خطونه

دوه مستقیم خطونه.

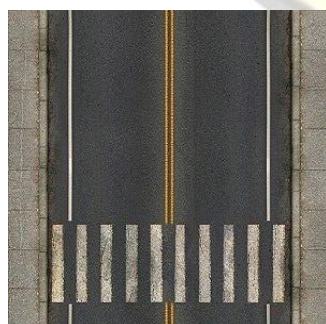
مستقیم خط.

حرکت

آماده سه

ودریږه

پیاده رو.

په چهارهي یا څلور لاري کي په خط اندازی سره حدود ښودل سوي.

مستقیم او مات قاطع خطونه.

لنډ ژوند ليک

زه سيف الله بسمل د کندهار ولايت د پنځمې ناحيې اوسيدونکی په ۱۳۷۴ هـ ش کال کي زېږدلی پلرنی ټاټوبی مې کندهار ولايت دامان ولسوالي ده.

تر دوولسم ټولگي پوري مې زده کړې په ميرويس خان نيکه لېسه کي کړي تر فراغت وروسته د کانکور په امتحان کي کندهار پوهنتون شرعياتو پوهنځی ته بريالی سوم په ۱۳۹۹ هـ ش کال کي مې د همدې پوهنځی څخه د فراغت سند تر لاسه کړ.

په فرهنگي اړخ کي مې بېلابېلي ليکني کړي، مختلفو ورځپاڼو او سايتو نشر کړي. همدغه شان (د شخصيت جوړوونې هنداره)، (اسلام او غربي ايډيالوژۍ) تر عنوان لاندي هم دوه ناچاپه کتابونه لرم.

کله چي مې په ترافیکو کي دنده پيل کړه د تعليم او تربیې په بخش مې يوه لويه غوښتنه او نیمگړتيا محسوس کړه، هغه دا چي په پښتو کي په خلص شکل زموږ د زده کوونکو او موټر چلوونکو لپاره د دوی په ژبه او لهجه داسي ترافيکي درسونه او قوانين موجود نه وه چی هم دي د لایسنس د درس زده کوونکي درس په کښي ولولي او هم دي يې نور چلوونکي مطالعه کړي. که وه حجم به يې ډېر وو او يا به ډېر لنډ وه يعني يوازي به ترافيکي نښې وې. دغې نیمگړتيا ته په کتو مې هڅه وکړه چي د مختلفو منابعو څخه مواد راټول کړم په مختصر شکل يې په عاميانه پښتو يې وليکم او تر گرانو هيوادوالو او په خاص ډول د وسايطو تر چلوونکو يې ورسوم. تر څو د هيواد د ترافيکي اصولو سره اشنا او د چلولو په وخت کي يې مراعات کړي په دغه شکل يې هم يې ځان او هم يې ټولنې ته گټه ورسېږي. گرانه لوستونکيه!

بشر د نیمگړتياوو څخه ندی خالي، که په نوموړي چټر (کتاب) کي کومه غلطی او اشتباه سوې وي هيله ده ومې بخښې او تر لوستلو وروسته يې راپام کړې تر څو اصلاح يې کړم.

په مينه

سيف الله بسمل

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library